

Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Στον Τομέα Σπουδών Κοινωνικών Επιστημών και Πολιτισμού οι φοιτητές υποχρεούνται να συλλέξουν:

- 15 Διδακτικές Μονάδες, επιλέγοντας 5 Μαθήματα από τα προσφερόμενα, στη διάρκεια των σπουδών τους, στον κατάλογο των Υποχρεωτικών
- 6 Διδακτικές Μονάδες, επιλέγοντας 2 Μαθήματα από τα προσφερόμενα, στη διάρκεια των σπουδών τους, στον κατάλογο των Μαθημάτων Υποχρεωτικών Επιλογής

Ο Τομέας επίσης προσφέρει Μαθήματα Έρευνας, από τα οποία οι φοιτητές μπορούν να επιλέξουν, ανάλογα με τον προγραμματισμό τους, από 1 έως 2 (3 Δ.Μ. έως 6 Δ.Μ.). Οι τίτλοι και το περιεχόμενο των Μαθημάτων Έρευνας θα ορίζονται στην αρχή κάθε διδακτικού έτους.

Τέλος, ο Τομέας προσφέρει έναν Κύκλο 10 διεπιστημονικών μαθημάτων σε θέματα Φύλου και Ισότητας που διδάσκονται κυρίως από απόσταση, σε συνδυασμό και με δια ζώσης συναντήσεις.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ

I. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ

1. Κοινωνικοποίηση του Παιδιού
2. Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης
3. Διαμόρφωση του Ρόλου του Φύλου
4. Εκπαιδευτική Πολιτική
5. Οικονομική και Κοινωνική Ανάπτυξη και Εκπαίδευση

II. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

1. Κοινωνιολογία της Οικογένειας
2. Συμβατικές και καινοτόμες μορφές εκπαίδευσης εκπαιδευτικών
3. Πολιτική Παιδεία, Ιδεολογία και Εκπαίδευση
4. Κοινωνικές διαστάσεις της αξιολόγησης στο Σχολείο
5. Οργάνωση και Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων και Συστημάτων
6. Οικονομική αξιολόγηση στην εκπαίδευση
7. Εισαγωγή στην Οικονομία της Εκπαίδευσης
8. Αρχές της Διοίκησης στην Εκπαίδευση
9. Σχεδιασμός και ανάπτυξη νέων μορφών εκπαίδευσης – Διαβίου, από απόσταση, εκπαίδευση ενηλίκων, ηλεκτρονική μάθηση
10. Εκπαίδευση και αγορά εργασίας: Κοινωνικές και οικονομικές διαστάσεις
11. Μεθοδολογία έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες: Ποσοτικές Μέθοδοι
12. Μεθοδολογία έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες: Ποιοτικές Μέθοδοι
13. Λαογραφία και Λαϊκός Πολιτισμός

14. Λαϊκός Πολιτισμός και Εκπαίδευση
15. Τέχνες και Εκπαίδευση: Θεωρίες και Πρακτικές Εφαρμογές
16. Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού
17. Αποκλίνουσα Συμπεριφορά
18. Αειφόρος Ανάπτυξη και Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός
19. Πολιτισμικά, Θρησκευτικά και Εθνικά Πρότυπα στην Εκπαίδευση
20. Κοινωνικο-οικονομική αλλαγή και εκπαιδευτικά παραδείγματα: η διαθεματικότητα- διεπιστημονικότητα στην εκπαίδευση
21. Κοινωνιολογία της Σχολικής Τάξης
22. Κοινωνιολογία της Γνώσης
23. Πρόληψη - Προαγωγή Υγείας και Εκπαίδευση
24. Μεταμοντερνισμός και Εκπαίδευση
25. Ελληνική κοινωνία και εκπαίδευση
26. Ευρωπαϊκοί θεσμοί και εκπαίδευση
27. Συγκριτική Εκπαίδευση
28. Νομικό πλαίσιο και θεσμοί της Εκπαίδευσης
29. Σχεδιασμός και Υλοποίηση Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης: η περίπτωση του ολοήμερου σχολείου
30. Φύλο και Εκπαίδευση (δια ζώσης και από απόσταση)
31. Φύλο και Απασχόληση (δια ζώσης και από απόσταση)
32. Φύλο και Πολιτισμός (δια ζώσης και από απόσταση)
33. Φύλο, Θετικές Επιστήμες και Νέες Τεχνολογίες (δια ζώσης και από απόσταση)
34. Φύλο και Οικογένεια (δια ζώσης και από απόσταση)
35. Φύλο και Πολιτική (δια ζώσης και από απόσταση)
36. Φύλο και Σεξουαλικότητα (δια ζώσης και από απόσταση)
37. Φύλο και Γλώσσα-Επικοινωνία (δια ζώσης και από απόσταση)
38. Φύλο, Λογοτεχνία και Θέατρο (δια ζώσης και από απόσταση)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

I. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ

Κοινωνικοποίηση του Παιδιού

Παρουσιάζεται ο εννοιολογικός προσδιορισμός του φαινομένου της κοινωνικοποίησης και μια σειρά θεωρητικών και εμπειρικών μελετών που τεκμηριώνουν την αναγκαιότητα και τις προϋποθέσεις της κοινωνικοποιητικής διαδικασίας για την ομαλή ανάπτυξη της προσωπικότητας και της κοινωνικής ένταξης του ατόμου. Στη συνέχεια, γίνεται συγκριτική ανάλυση των κυριότερων βιολογικών, ψυχολογικών και κοινωνιολογικών θεωριών, διαμέσου της οποίας εντοπίζονται οι βασικοί προσδιοριστικοί και περιοριστικοί παράγοντες της διαδικασίας και των αποτελεσμάτων της κοινωνικοποίησης. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις δομές και διαδικασίες οικογενειακής και σχολικής κοινωνικοποίησης και στις επιπτώσεις τους, τόσο για τη διαμόρφωση της προσωπικότητας, όσο και για την αναπαραγωγή του υφιστάμενου κοινωνικού συστήματος.

Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης

Μελετάται η εκπαίδευση ως πολυσύνθετος κοινωνικός θεσμός μετάδοσης γνώσης αλλά και αναπαραγωγής των υφισταμένων κοινωνικών, οικονομικών και πολιτισμικών δομών. Εξετάζεται η διαμόρφωση του εκπαιδευτικού θεσμού μέσω των βασικών θεωριών που εξηγούν τη δομή και κυρίως τις λειτουργίες της εκπαίδευσης, καθώς και τη συσχέτισή της με ευρύτερες αλλαγές των εκπαιδευτικών συστημάτων, κυρίως της Δύσης.

Διαμόρφωση του Ρόλου του Φύλου

Εξετάζονται, μέσα από συγκριτική ανάλυση θεωριών και εμπειρικών μελετών, οι κυριότεροι παράγοντες, που διαχρονικά και διαπολιτισμικά, συντελούν στη διαμόρφωση του ρόλου του φύλου. Ειδικότερα, παρουσιάζεται μια ιστορική αναδρομή στους ρόλους των δύο φύλων και εντοπίζονται οι βασικότεροι παράγοντες που διαφοροποίησαν τους ρόλους αυτούς, γίνεται δε μια κριτική ανάλυση αφενός μεν των θεωριών που αποδίδουν τις διαφορές των φύλων στη «φύση», αφετέρου δε αυτών που τις αποδίδουν στις κοινωνικοποιητικές διαδικασίες ή την «ανατροφή». Τέλος, εξετάζονται οι ρόλοι των δύο φύλων στις σημερινές δυτικές κοινωνίες μέσω της τεκμηρίωσης των θεσμοθετημένων –τυπικά και άτυπα- δικαιωμάτων και υποχρεώσεων ανδρών και γυναικών και των πεδίων και μορφών δράσης, σε τομείς, όπως η δυαδική σχέση, η οικογένεια, η κοινότητα, ο εργασιακός χώρος, η πολιτική εξουσία και το νομικό πλαίσιο.

Εκπαιδευτική Πολιτική

Συγκριτική ανάλυση των εναλλακτικών θεωριών που σχετίζονται με τη διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πολιτικής. Εντοπίζονται οι βασικοί κοινωνικοί, οικονομικοί, ιδεολογικοί και πολιτικοί παράγοντες που συμβάλλουν στη σύλληψη, επεξεργασία και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δη νεωτερικών, μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων. Αναλύονται οι σημαντικότεροι φορείς που ενεργοποιούνται προς την διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πολιτικής και οι δυναμικές της αλλαγής και της συντήρησης που αναπτύσσονται προς νέες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις. Εξετάζονται, ειδικότερα, παραδειγματικές περιπτώσεις εφαρμογής μεταρρυθμιστικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων, η στοχοθεσία, εφαρμογή και επιπτώσεις τους, τόσο

στη δομή του εκπαιδευτικού συστήματος, όσο και στους εμπλεκόμενους στην εκπαίδευση φορείς –μαθητές, γονείς, εκπαιδευτικούς, πολιτικούς.

Οικονομική και Κοινωνική Ανάπτυξη και Εκπαίδευση

Αναλύεται η έννοια της Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης και εξετάζονται οι δείκτες μέτρησης της ανάπτυξης σε σχέση με τις θεωρίες ανάπτυξης. Μελετάται ο ρόλος των συντελεστών παραγωγής (εργασία, κεφάλαιο, ανθρώπινο κεφάλαιο, έδαφος, επιχειρηματικότητα, τεχνολογική πρόοδος, πληροφορία) στην αναπτυξιακή πορεία μιας οικονομίας και ο σημειούμενος μετασχηματισμός της διάρθρωσης της παραγωγής μιας οικονομίας κατά τη διάρκεια της πορείας αυτής. Εξετάζεται η σχέση Ανάπτυξης και Εκπαίδευσης στα πλαίσια των θεωριών που σχετίζονται με την επίδραση της Εκπαίδευσης στην Ανάπτυξη. Δίδεται έμφαση στη θεωρία του ανθρώπινου κεφαλαίου και στην –μέσω αυτής- ερμηνευόμενη επίδραση της εκπαίδευσης στην παραγωγικότητα/ αποδοτικότητα της Οικονομίας.

II. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Κοινωνιολογία της Οικογένειας

Ανάλυση της οικογένειας ως κοινωνικού θεσμού, της διαχρονικής και διαπολιτισμικής διαφοροποίησης των δομών και λειτουργιών της, και των επιπτώσεων που η λειτουργία της έχει, τόσο για την εξασφάλιση της κοινωνικής οργάνωσης και αναπαραγωγής, όσο και για τη διαμόρφωση της προσωπικότητας και της κοινωνικής ταυτότητας του ατόμου. Ειδικότερα, δίνεται έμφαση στις πρόσφατες αλλαγές που έχουν συντελεστεί στη δομή της οικογένειας στη Δύση, στις αλλαγές των ρόλων των μελών της οικογένειας και ιδιαίτερα του παιδιού, στα πλαίσια της οικογένειας και του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου, και τέλος στις αλλαγές των λειτουργιών της οικογένειας που σχετίζονται κυρίως με την κοινωνικοποίηση και την εκπαίδευση του παιδιού.

Συμβατικές και καινοτόμες μορφές εκπαίδευσης εκπαιδευτικών

Γίνεται αναφορά στις νέες εξελίξεις που οι Τεχνολογίες της Πληροφορικής & της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) έχουν επιφέρει στον τρόπο εκπαίδευσης και συνεχούς κατάρτισης των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων της Εκπαίδευσης. Αναλύονται τα θετικά και τα αρνητικά στοιχεία των συμβατικών και των καινοτόμων μορφών εκπαίδευσης και παρουσιάζονται πορίσματα ερευνών που μελετούν τις στάσεις των εκπαιδευτικών (εν ενεργεία ή μελλοντικών) για τις ΤΠΕ, σε διεθνές και εθνικό επίπεδο. Τέλος, μέσα και από την παράθεση προτύπων εφαρμογών των ΤΠΕ, προτείνονται πρακτικά βήματα και θεσμικά μέτρα για να ξεπεραστούν τα όποια στερεότυπα επικρατούν σήμερα γύρω από την ‘καλή’ ή ‘κακή’ τεχνολογία, προκειμένου να λειτουργήσουν οι νέες τεχνολογίες ως απελευθερωτικός παράγοντας στις διαδικασίες μάθησης, αλλά και ως ένα όργανο ευρύτερης κοινωνικής χειραφέτησης.

Πολιτική Παιδεία, Ιδεολογία και Εκπαίδευση

Στα πλαίσια του μαθήματος αυτού παρουσιάζονται και αναλύονται συγκριτικά οι βασικές πολιτικές αλλαγές καθώς και διάφορα φιλοσοφικά ρεύματα που διαμόρφωσαν τα (Ευρωπαϊκά κυρίως) εκπαιδευτικά συστήματα. Μέσα από μια

ιστορική διαδρομή της πολιτικής θεωρίας από την αρχαία Ελλάδα μέχρι και σήμερα, επιχειρείται η σκιαγράφηση του σταθερών και διαφοροποιημένων συνισταμένων του εκπαιδευτικού θεσμού και των αντίστοιχων αλλαγών που ο θεσμός αυτός έχει υποστεί. Αναλύονται ιστορικά παραδείγματα της δομής, του περιεχομένου, και των διαδικασιών της εκπαίδευσης κάτω από διαφορετικά πολιτικά συστήματα και εξετάζεται ο ρόλος της εκπαίδευσης στην αναπαραγωγή ή/και την κριτική των διαφόρων αυτών συστημάτων, και των ιδεολογικών αρχών που τα διέπουν.

Κοινωνικές διαστάσεις της αξιολόγησης στο Σχολείο

Στο μάθημα αυτό το 'σχολείο' προσλαμβάνεται ως ένας πολύπλευρος και πολυσήμαντος χώρος, όπου δεν λαμβάνουν χώρα μόνο κάποιες 'ουδέτερες' και 'κοινά αποδεκτές' διαδικασίες μάθησης, αλλά υφίσταται και ένα σύνολο κοινωνικοποιητικών μηχανισμών, οι οποίοι έχουν δυναμικό χαρακτήρα, και τα αποτελέσματα των οποίων διαφοροποιούνται ανάλογα με συγκεκριμένα ατομικά και κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά του/της μαθητή/τριας. Δίνεται έμφαση στον 'επιλεκτικό' χαρακτήρα της αξιολόγησης σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης (από ένα αποτρεπτικό ή ενθαρρυντικό σχόλιο του/της εκπαιδευτικού σε ένα νήπιο, μέχρι το μηχανισμό των Πανελληνίων Εξετάσεων για την εισαγωγή σε ΑΕΙ & ΤΕΙ). Θα γίνουν ιδιαίτερες αναφορές τόσο σε μαθησιακές θεωρίες και πλαίσια διδακτικών προσεγγίσεων για τη Προ-σχολική και την Πρωτο-σχολική Εκπαίδευση, όσο και σε κοινωνιολογικές θεωρίες για τη σημασία της αξιολόγησης στο σύγχρονο κόσμο.

Οργάνωση και Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων και Συστημάτων

Εξετάζονται οι βασικές αρχές σύγχρονης διοίκησης / διαχείρισης και η δυνατότητα εφαρμογής τους στην εκπαίδευση. Ειδικότερα μελετώνται οι τυπικές και άτυπες μορφές οργάνωσης και διοίκησης των εκπαιδευτικών μονάδων και συστημάτων, μέσα από τις ευρύτερες θεωρίες των οργανώσεων και της γραφειοκρατίας, καθώς και από σύγχρονες εμπειρικές μελέτες γύρω από τη δόμηση και τη λειτουργία εκπαιδευτικών μονάδων. Αναλύονται οι θεματικές επικοινωνίας, υποκίνησης του ανθρώπινου δυναμικού, επίλυσης συγκρούσεων, προγραμματισμού, διαχείρισης πόρων, και μελέτες περιπτώσεων (case studies) εφαρμογής της νομοθεσίας και των διαδικασιών λήψης αποφάσεων. Αναλύεται ο θεωρητικός και εμπειρικός προβληματισμός γύρω από θέματα αποκέντρωσης της εκπαίδευσης, βαθμού αυτονομίας της εκπαιδευτικής μονάδας, εξουσίας στο σχολείο, αποτελεσματικότητας των γραφειοκρατικών δομών και οι επιπτώσεις της διοίκησης/ διαχείρισης στην ποιότητα και την αποτελεσματικότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Οικονομική αξιολόγηση στην εκπαίδευση

Κεντρικός σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση γνώσεων και η ανάπτυξη δεξιοτήτων που έχουν σχέση με προγραμματισμό και ειδικότερα η εξοικείωση των φοιτητών με τη μεθοδολογία κατάρτισης και παρουσίασης οικονομικο-τεχνικών μελετών και προγραμμάτων εκπαιδευτικού περιεχομένου. Αναλύεται η αυξανόμενη τάση υιοθέτησης –τόσο στη δημόσια όσο και στην ιδιωτική εκπαίδευση- δομών «εργοκεντρικής» διοίκησης σε θέματα σχεδιασμού, αξιολόγησης, διαχείρισης και ελέγχου δράσεων. Ειδικότερα επιδιώκεται: (α) η εξοικείωση ως προς τον τρόπο σύνταξης οικονομικοτεχνικών προτάσεων για εκπαιδευτικές δράσεις και (γ) η ανάπτυξη δεξιοτήτων σχεδιασμού προγραμμάτων και αξιοποίησης πληροφοριών.

Εισαγωγή στην Οικονομία της Εκπαίδευσης

Το μάθημα αυτό επιχειρεί μια οικονομική προσέγγιση στην εκπαίδευση, στα πλαίσια δυο υποθέσεων (α) ότι το προϊόν της εκπαίδευσης αποτελεί «αγαθό- υπηρεσία» που υπόκειται σε νόμους προσφοράς και ζήτησης και (β) ότι αποτελεί κλάδο του τομέα των υπηρεσιών ο οποίος έχει κοινωνικές αλλά και συγκεκριμένες οικονομικές διαστάσεις. Στην πρώτη ενότητα του μαθήματος αναλύονται τα κύρια μεθοδολογικά εργαλεία της μικρο-οικονομικής θεωρίας με αναφορά στην εκπαίδευση (π.χ. νόμοι της αγοράς, φθίνουσα αποδοτικότητα, κόστος- όφελος). Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζονται οι μακρο-οικονομικές διαστάσεις της εκπαίδευσης σε σχέση με το ρόλο του Κράτους.

Αρχές της Διοίκησης στην Εκπαίδευση

Στο μάθημα αυτό γίνεται μια γενική επισκόπηση εννοιών και θεωριών όπως: δομή, τεχνολογία, στόχοι, σύγκρουση, επικοινωνία, αποτελεσματικότητα και διαδικασία της αλλαγής που είναι απαραίτητες για τη μελέτη της φύσης της οργανωτικής ζωής και της διοικητικής συμπεριφοράς στο χώρο της εκπαίδευσης. Γίνεται μια εισαγωγή στις θεωρίες της ηγεσίας και στις θεωρίες λήψεως αποφάσεων οι οποίες μεταφέρονται στο επίπεδο της σχολικής μονάδας. Εξετάζονται βασικές λειτουργίες του εκπαιδευτικού ηγέτη: προγραμματισμός, λήψη αποφάσεων, αξιολόγηση σε μακροεπίπεδο και σε μικροεπίπεδο. Αναλύονται μοντέλα λήψεως αποφάσεων και τα αποτελέσματα, που έχει το καθένα τους. Τέλος γίνεται μια αξιολόγηση αυτών των διαφόρων μοντέλων ανάλογα με τη μορφή και το είδος της απόφασης καθώς και των ανθρώπων, που λαμβάνουν μέρος σε αυτές τις διαδικασίες.

Σχεδιασμός και ανάπτυξη νέων μορφών εκπαίδευσης – διαβίου, από απόσταση, εκπαίδευση ενηλίκων, ηλεκτρονική μάθηση

Στη συγκεκριμένο μάθημα αναλύονται θεωρητικές διαστάσεις της προβληματικής γύρω από τη δια βίου εκπαίδευση, με έμφαση στην Εκπαίδευση των εκπαιδευτικών, και παρουσιάζονται σχετικές εμπειρικές μελέτες με αντικείμενο τις απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τη δια βίου εκπαίδευση γενικότερα. Στην αρχή παρουσιάζεται μια επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας, όπου διαπιστώνεται ότι οι συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί από τη παγκοσμιοποίηση της αγοράς και τη ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας και της παραγωγής της γνώσης, καθιστούν απαραίτητη προϋπόθεση για την παραγωγική και αποτελεσματική λειτουργία όλων των υπηρεσιών. Γίνεται επίσης σύγκριση της διεθνούς εμπειρίας με την ελληνική πραγματικότητα, όπου διαπιστώνεται ότι στη χώρα μας οι θεσμοί της *εκπαίδευσης ενηλίκων* και της *δια βίου εκπαίδευσης* έχουν πρόσφατα εισαχθεί και είναι σήμερα απαραίτητη η αξιολόγηση ορισμένων ανάλογων προγραμμάτων για να αναπτυχθεί αποτελεσματικότερα ο θεσμός στο μέλλον.

Εκπαίδευση και αγορά εργασίας: Κοινωνικές και οικονομικές διαστάσεις

Αναπτύσσονται οι βασικές αρχές της λειτουργίας της αγοράς εργασίας, οι μηχανισμοί που αναπτύσσονται και οι παράγοντες που την επηρεάζουν. Εξετάζονται τα αίτια έλλειψης ισορροπίας στην αγορά εργασίας και αναλύεται το φαινόμενο της ανεργίας. Εξετάζεται η άμεση και έμμεση σχέση μεταξύ περιεχομένου σπουδών των διαφόρων βαθμίδων της εκπαίδευσης και δομής της αγοράς εργασίας. Αναλύονται οι ποσοτικές και ποιοτικές διαστάσεις της σχέσης και γίνεται σύνδεση αυτών με το πρόβλημα της

ανεργίας των νέων, των γυναικών και άλλων κοινωνικά ευάλωτων ομάδων. Μελετώνται διεξοδικά οι συνέπειες (θετικές και αρνητικές) της ολοένα και αυξανόμενης σύνδεσης εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας και εντάσσονται μέσα στο πλαίσιο των ευρύτερων κοινωνικο-οικονομικών εξελίξεων σε πλανητική κλίμακα.

Μεθοδολογία έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες: Ποσοτικές Μέθοδοι

Βασικός στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών/ριών με το βασικό λεξιλόγιο, τις έννοιες και τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται στην έρευνα στο χώρο των Κοινωνικών Επιστημών. Παρουσιάζονται, τόσο γενικότερα θέματα επιστημολογίας (λόγος περί επιστήμης), όσο και οι ειδικές προϋποθέσεις διεξαγωγής επιστημονικής έρευνας στις Κοινωνικές και Ανθρωπιστικές Επιστήμες. Στο πλαίσιο αυτού του μαθήματος, οι φοιτητές/ριες θα γνωρίσουν και θα μάθουν να χρησιμοποιούν διάφορες (κυρίως ποσοτικές) μεθόδους ερευνητικών σχεδίων που εφαρμόζονται στο χώρο των κοινωνικών επιστημών, και θα μνηθούν στην εκπόνηση συγκεκριμένων ερευνητικών σχεδίων, καθώς και στο πώς να παρουσιάζουν με επίσημο τρόπο τα αποτελέσματα της έρευνάς τους.

Μεθοδολογία έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες: Ποιοτικές Μέθοδοι

Στο μάθημα αυτό εξετάζονται μια σειρά από στρατηγικές και τεχνικές ποιοτικών μεθόδων έρευνας και ανάλυσης που περιλαμβάνουν: εθνομεθοδολογία, κριτική εθνομεθοδολογία, ανάλυση περιεχομένου, φαινομενολογία, συνεντεύξεις 'βάθους', ανάλυση κοινωνικών δικτύων (social networks), ανάλυση ντοκουμέντων κτλ. Στο επίκεντρο του μαθήματος βρίσκονται *ανοιχτές* και *μη δομημένες* πηγές πληροφοριών που είναι τις περισσότερες φορές σε μορφή κειμένου. Η ανάλυση που σχετίζεται με αυτού του είδους τις πληροφορίες πολλές φορές αναφέρεται ως μοντελοποίηση (modelling) και έλεγχος θεωρητικών διατυπώσεων (theory testing). Το μάθημα στοχεύει να εισάγει, να παρουσιάσει και να ερευνήσει τις προοπτικές και τα προβλήματα που σχετίζονται με τη χρήση *ανοιχτών* και *μη δομημένων* πηγών πληροφοριών και πώς αυτά μπορούν μέσω μιας αναλυτικής διαδικασίας να αποτελέσουν δεδομένα που θα ερευνούν, θα περιγράψουν και θα επεξηγούν κοινωνικές και εκπαιδευτικές διαδικασίες και φαινόμενα. Με το μάθημα αυτό επιδιώκεται να διαμορφωθεί μια μη δογματική στάση προς τις δυνατότητες έρευνας και ανάλυσης που προσφέρονται από τις ποιοτικές μεθόδους έρευνας. Τέλος το μάθημα θα συνδυάζει τη θεωρία με την πράξη μέσω μιας μικρής έρευνας και ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων.

Λαογραφία και Λαϊκός Πολιτισμός

Στα πλαίσια του μαθήματος αυτού αναλύονται τα βασικά είδη της λαϊκής λογοτεχνίας και η ιστορική τους εξέλιξη. Εξετάζονται οι ιστορικές κοινωνικο-οικονομικές και πολιτισμικές συνθήκες που συνέβαλλαν στη δημιουργία και τη μετάδοση των ειδών της λαϊκής λογοτεχνίας στα πλαίσια της νεοελληνικής κοινωνίας, και οι διαδικασίες διαμόρφωσης και αλληλεπίδρασης του προφορικού και του γραπτού λόγου. Τέλος αναλύονται οι παράγοντες που ώθησαν στην ανάπτυξη του παραμυθιού στην Ελλάδα του 19^{ου} και 20ου αιώνα, ιδιαίτερα σε σχέση με τη διαμόρφωση των αντίστοιχων παιδαγωγικών τάσεων.

Λαϊκός Πολιτισμός και Εκπαίδευση

Στο μάθημα αυτό αποσαφηνίζονται ιδιαίτερα οι έννοιες «πολιτισμός» και «κουλτούρα» και εξετάζονται οι σχέσεις μεταξύ λαϊκού πολιτισμού και κοινωνίας. Επίσης, επιχειρείται μια εισαγωγή στην ιστορία των παραδοσιακών, κατά κύριο λόγο μορφών τέχνης, μελετώντας ταυτόχρονα και μερικά προβλήματα της μεθοδολογίας της ιστορίας της παραδοσιακής τέχνης. Βασικός στόχος είναι η σύνδεση των παραπάνω με την εκπαιδευτική διαδικασία και η ανάλυση των τρόπων με τους οποίους η (επίσημη και οργανωμένη) εκπαίδευση επηρεάζεται από την κουλτούρα μιας συγκεκριμένης χωρο-χρονικής ενότητας.

Τέχνες και Εκπαίδευση: Θεωρίες και Πρακτικές Εφαρμογές

Το μάθημα αυτό παρουσιάζει μια εισαγωγή στη σύγχρονη πολιτισμική θεωρία με στόχο την εισαγωγή των φοιτητριών/ των σε βασικά θέματα απαραίτητα για την παιδαγωγική αξιοποίηση της Ιστορίας της Τέχνης. Επισημαίνονται σημαντικοί σταθμοί στην Ιστορία των Εικαστικών Τεχνών του 20^{ου} αιώνα με αναφορές στις ιστορικές και πολιτισμικές συνθήκες. Διερευνώνται σύγχρονες θεωρητικές πτυχές της Εικαστικής Αγωγής, η ιστορική διάσταση των διδακτικών προσεγγίσεων ως διακριτής επιστήμης, διασαφηνίζεται το θεωρητικό πλαίσιο των επικρατέστερων εκπαιδευτικών μοντέλων και αναγνωρίζονται σύγχρονες προβληματικές και πρακτικές. Τέλος εξετάζεται η σχέση της τέχνης με τη συναισθηματική, διανοητική, αντιληπτική και κοινωνική ανάπτυξή του παιδιού.

Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού

Στο μάθημα αυτό εξετάζεται πρώτα η διδασκαλία ως επάγγελμα. Ακολούθως αναλύεται ρόλος του εκπαιδευτικού, όπως διαγράφεται στη σημερινή μεταβαλλόμενη κοινωνική και εκπαιδευτική πραγματικότητα. Γίνεται μια κοινωνιολογική ανάλυση του επαγγελματικού κλάδου των εκπαιδευτικών (κοινωνική προέλευση, αντιλήψεις, φορείς κατάρτισης κλπ). Ειδικότερα, παρουσιάζονται οι απόψεις των Ελλήνων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για τον ρόλο τους στο όλο εκπαιδευτικό σύστημα καθώς και οι αντιλήψεις και εκτιμήσεις τους για θέματα που αφορούν την εκπαίδευση και επιμόρφωσή τους. Τέλος γίνεται μια προσπάθεια να σκιαγραφηθούν οι προοπτικές του επαγγέλματος στο άμεσο μέλλον αλλά και μακροπρόθεσμα.

Αποκλίνουσα Συμπεριφορά

Διερεύνηση των εννοιών και των εκφάνσεων της αποκλίνουσας συμπεριφοράς, καθώς και των επιπτώσεων που έχει αυτή στη διαμόρφωση της προσωπικότητας και της κοινωνικής ένταξης και λειτουργίας του ατόμου, και ιδιαίτερα του παιδιού. Μέσα από τη συγκριτική παρουσίαση και ανάλυση βιολογικών, ψυχολογικών και κυρίως κοινωνιολογικών θεωριών της απόκλισης, προσδιορίζεται η διαχρονική και διαπολιτισμική πολλαπλότητα των εκφάνσεων της αποκλίνουσας συμπεριφοράς. Επιπλέον δε η πολλαπλότητα των επεξηγηματικών μοντέλων που επιχειρούν, το καθένα από τη δική του σκοπιά, να εξηγήσουν τα αίτια, την εμφάνιση, τις επιπτώσεις και την αντιμετώπιση της αποκλίνουσας συμπεριφοράς.

Αειφόρος Ανάπτυξη και Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός

Στόχος του μαθήματος αυτού είναι η μελέτη της σχέσης αειφόρου ανάπτυξης και εκπαίδευσης. Στόχος είναι να εξοικειωθούν οι φοιτητές/ριες με την έννοια της

αιεφόρου ανάπτυξης, το ρόλο της στη αναπτυξιακή διαδικασία, τη σχέση της με τις σύγχρονες εξελίξεις της παγκοσμιοποίησης και στα πλεονεκτήματα/ μειονεκτήματα υιοθέτησής της ως βασικού στόχου και στρατηγικής του αναπτυξιακού σχεδιασμού μιας κοινωνίας/ οικονομίας. Εξετάζεται η έννοια της αιεφορίας στην εκπαίδευση. Μελετάται η σκοπιμότητα εισαγωγής της ως άξονα στην εκπαιδευτική διαδικασία σε σύνδεση και με άλλους στόχους –όπως η διαμόρφωση μελλοντικά ενεργών πολιτών, η δημιουργικότητα/ επιχειρηματικότητα, η ανάπτυξη περιβαλλοντικής συνείδησης κ.α. Εξετάζονται τρόποι διδακτικής προσέγγισης της, μέσω συμβατικών ή/και καινοτόμων εκπαιδευτικών διαδικασιών και κυρίως στα πλαίσια διαθεματικών/ διεπιστημονικών εκπαιδευτικών δράσεων.

Πολιτισμικά, Θρησκευτικά και Εθνικά Πρότυπα στην Εκπαίδευση

Εξετάζονται οι βασικές εναλλακτικές προσεγγίσεις στη μελέτη των πολιτισμικών, θρησκευτικών και εθνικών προτύπων, αλλά και οι επιπτώσεις που αυτά τα πρότυπα έχουν στην αναπαραγωγή των κοινωνικο-οικονομικών δομών και ιστορικών εξελίξεων. Επίσης, εξετάζονται οι διεργασίες ανάδειξης μειονοτικών ομάδων και κατηγοριών μέσα από την επικράτηση ή υιοθέτηση προτύπων υπεροχής συγκεκριμένων κοινωνικών στρωμάτων και αναλύονται τα προβλήματα του εθνικισμού, ρατσισμού, σεξισμού, θρησκευτικού φανατισμού κ.ά.. Μέσα από τη θεωρητική και εμπειρική μελέτη περιπτώσεων, όσον αφορά τις θετικές και αρνητικές διαστάσεις της λειτουργίας των στερεοτύπων, εντοπίζονται και αναλύονται συστηματικά οι τρόποι αναπαραγωγής, και αντίστοιχα καταπολέμησης, των κοινωνικών ανισοτήτων και του κοινωνικού αποκλεισμού, μέσα από και μέσω του εκπαιδευτικού συστήματος.

Κοινωνικο-οικονομική αλλαγή και εκπαιδευτικά παραδείγματα: η διαθεματικότητα- διεπιστημονικότητα στην εκπαίδευση

Το μάθημα αυτό κάνει εκτενή αναφορά στις ιδεολογικές-φιλοσοφικές καταβολές, αλλά και τις κοινωνικές, οικονομικές και γεωγραφικές αναγκαιότητες οι οποίες έφεραν στο προσκήνιο την έννοια της *διαθεματικότητας*. Τονίζεται ότι οι συνεχείς ανακαλύψεις και καινοτομίες στα διάφορα πεδία της επιστήμης και της τεχνολογίας επιφέρουν συνεχή αναθεώρηση της γνώσης και η αναγκαιότητα ανανέωσης των ακαδημαϊκών γνώσεων και των επαγγελματικών εφοδίων υποχρεώνει τόσο τα άτομα όσο και τις κοινωνίες να υιοθετούν πρακτικές δια βίου μάθησης και διδασκαλίας. Γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στην αναγκαιότητα «εσωτερικής συνοχής» και «ενιαίας ανάπτυξης περιεχομένων» των Προγραμμάτων Σπουδών, δεδομένου ότι το φυσικό περιβάλλον, το ανθρωπογενές περιβάλλον και ο άνθρωπος ως άτομο, αποτελούν ενιαίο και αδιαίρετο σύνολο. Εφίσταται λοιπόν η προσοχή στην ανάγκη εξασφάλισης για τον αυριανό πολίτη δεξιοτήτων που θα του επιτρέπουν να ζει δημιουργικά σ' ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο κοινωνικό περιβάλλον, μέσα σε μια δυναμική εκπαιδευτική πραγματικότητα, η οποία θα στηρίζεται στην *ενδο-κλαδικότητα* (intra disciplinary) και *δια-κλαδική* (interdisciplinary) προσέγγιση της γνώσης. Θα δωθούν φυσικά και συγκεκριμένα παραδείγματα τέτοιων προσεγγίσεων, που εφαρμόζονται τόσο στο επίπεδο των διδακτικών αντικειμένων («Μελέτη του Περιβάλλοντος», «Ερευνώ το Φυσικό Κόσμο» κ.ά. στο Δημοτικό), των Προγραμμάτων Σπουδών και του Διδακτικού Υλικού (Δημοτικού, Γυμνασίου, Λυκείου), όσο και στο επίπεδο εφαρμογής ανάλογων μεθόδων από πολλούς εκπαιδευτικούς στην καθημερινή σχολική πράξη.

Κοινωνιολογία της Σχολικής Τάξης

Εξετάζεται η σχολική τάξη ως κοινωνικό υποσύνολο και μελετώνται οι βασικοί συντελεστές και οι σχέσεις μεταξύ τους στα πλαίσια της σχολικής πράξης. Μέσα από την συγκριτική παρουσίαση εμπειρικών μελετών εξετάζεται ο ρόλος του δασκάλου, τα κοινωνικά του χαρακτηριστικά, οι λειτουργίες του και η συμπεριφορά του μέσα στην τάξη, οι μέθοδοι επιλογής των εκπαιδευτικών, η εκπαίδευση και επιμόρφωσή τους και οι διαδικασίες αξιολόγησης του έργου τους. Στη συνέχεια, εξετάζονται τα αντίστοιχα χαρακτηριστικά, λειτουργίες και συμπεριφορές των μαθητών, καθώς και το θέμα της αξιολόγησής τους από τους εκπαιδευτικούς. Τέλος, αναλύεται η δυναμική της σχολικής τάξης, η δυναμική της ομάδας, και οι διαπροσωπικές διεργασίες και σχέσεις που αναπτύσσονται τόσο μεταξύ δασκάλου και μαθητή, όσο και μεταξύ μαθητών, και εξετάζεται, αν και σε πιο βαθμό, οι δυναμικές και διεργασίες αυτές διαφοροποιούνται από παράγοντες όπως η κοινωνική προέλευση, η οικονομική κατάσταση, η φυλή, το φύλο.

Κοινωνιολογία της Γνώσης

Μελετάται η παραγωγή και μετάδοση της γνώσης, όχι ως ουδέτερες και ανιστορικές διαδικασίες, οι οποίες παραπέμπουν μόνο σε 'τεχνικά' θέματα και προβλήματα, αλλά ως πρωταρχικά *κοινωνικά* και *ιστορικά* προσδιορισμένα πεδία άσκησης εξουσίας και εξισορρόπησης συμφερόντων. Επιδιώκεται έτσι να καλλιεργηθεί η 'μεταγνωστική' ικανότητα στους φοιτητές, δηλαδή η ικανότητα του να αναστοχάζονται για τον τρόπο "σκέπτεσθαι" και 'δράττειν' που υιοθετούν, με απώτερο στόχο τη 'διάπλωση' ελεύθερα σκεπτόμενων πολιτών, με δυνατότητες δημιουργικής αμφισβήτησης και μετασχηματισμού της κοινωνικής πραγματικότητας.

Πρόληψη, Προαγωγή Υγείας στην Εκπαίδευση

Στόχος του μαθήματος είναι η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων για αγωγή – προαγωγή υγείας από τους μέλλοντες εκπαιδευτικούς. Σαν εισαγωγή αναλύονται οι έννοιες της «πρόληψης» και της «πρώιμης διαπαιδαγώγησης» των παιδιών της προσχολικής και σχολικής ηλικίας γύρω από θέματα υγείας. Στη συνέχεια εξετάζονται τα βασικότερα προβλήματα υγείας που παρουσιάζονται στο σχολείο, και οι τρόποι με τους οποίους οι εκπαιδευτικοί μπορούν να τα αναγνωρίσουν και να τα αντιμετωπίσουν, από τα καθημερινά μικρο-ατυχήματα και την παροχή πρώτης βοήθειας, μέχρι και την έγκαιρη αναγνώριση προβλημάτων που άπτονται της ψυχο-σωματικής εξέλιξης του παιδιού. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην έγκαιρη αναγνώριση και αντιμετώπιση παιδικών ασθενειών όπως η μηνιγγίτιδα, και ψυχο-σωματικών κακώσεων που προέρχονται από παιδική κακοποίηση. Τέλος, παρουσιάζονται οι μέθοδοι πρώιμης διαπαιδαγώγησης των μαθητών σε θέματα διατροφής για την αποφυγή παχυσαρκίας ή υποσιτισμού, και κυκλοφοριακής αγωγής, για την πρόληψη της μάστιγας των παιδικών τροχαίων ατυχημάτων.

Μεταμοντερνισμός και Εκπαίδευση

Ο μεταμοντερνισμός ως έννοια είναι δύσκολο να ορισθεί. Αποτελείται από ένα σύνολο ιδεών και εμφανίζεται σε μια μεγάλη ποικιλία πεδίων της ανθρώπινης δράσης (αρχιτεκτονική, μουσική, κινηματογράφος, λογοτεχνία, κοινωνιολογία, επικοινωνίες, μόδα, τεχνολογία, κλ.π). Ο μεταμοντερνισμός αμφισβητεί την ικανότητα του νεωτερικού λόγου να παράγει κανονιστικές αρχές για την κατανόηση της πραγματικότητας και την αξιολόγηση του ανθρώπινου βίου. Κεντρικό χαρακτηριστικό του είναι η σχετικότητα στον προσδιορισμό της κοινωνικής πραγματικότητας. Μέσα

σε αυτό το πλαίσιο μπορεί να ανθίσει μια εκπαίδευση χωρίς απόλυτες «αλήθειες». Σε αυτή τη νέα μορφή εκπαίδευσης υπάρχει μια συνεχής διαπραγματεύση και επανακαθορισμός εννοιών, με ερμηνεία των εμπειριών και διευθέτησή τους, με ενίσχυση του πλουραλισμού και σεβασμό της διαφοράς σε όλα τα επίπεδα. Η οικοδόμηση της γνώσης γίνεται στη βάση της προηγούμενης εμπειρίας με την ελεύθερη κατασκευή νοημάτων για τον κόσμο και τη φύση όπου προβάλλεται αυτό που είναι χρήσιμο, λειτουργικό, προσαρμοστικό και βιώσιμο σύμφωνα με τις ανάγκες των ανθρώπων. Αυτή είναι η βάση της ανοικτής Παιδείας σε μια ανοικτή Κοινωνία μακριά από δογματισμούς, εξουσιαστικές επιβολές και ιδεολογικούς μηχανισμούς απόλυτης νομιμοποίησης της γνώσης.

Ελληνική Κοινωνία και Εκπαίδευση

Στο πλαίσιο του μαθήματος μελετάται και αναλύεται συγχρονικά και διαχρονικά η δομή και λειτουργία του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, όπως αποκρυσταλλώνονται, τόσο στο θεσμικό πλαίσιο, όσο και στις καθημερινές συλλογικές πρακτικές. Επιχειρείται να καταδειχθεί η σχέση που έχει η διάρθρωση της ελληνικής εκπαίδευσης με την ιστορική διαδρομή του ελληνικού οικονομικο-πολιτικού σχηματισμού, και ιδιαίτερα με την ανάπτυξη του Κράτους. Ταυτόχρονα μελετώνται πρόσφατες οικονομικές, γεωπολιτικές και γενικότερα πολιτισμικές εξελίξεις σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, και διερευνάται το κατά πόσο έχει επηρεαστεί το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα από τις παραπάνω.

Ευρωπαϊκοί Θεσμοί και Εκπαίδευση

Στα πλαίσια του μαθήματος αυτού αναλύονται οι βασικότεροι θεσμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης και μελετάται η πορεία της από την ίδρυσή της μέχρι σήμερα. Αναφέρονται σημεία-σταθμοί των νομοθετικών πρωτοβουλιών γύρω από εκπαιδευτικά θέματα, και προβάλλονται τα όρια παρέμβασης της υπερεθνικής αυτής οντότητας στο εκπαιδευτικό γίγνεσθαι των κρατών-μελών της.

Συγκριτική Εκπαίδευση

Στο μάθημα αυτό επιχειρείται μια συγκριτική ανάλυση εκπαιδευτικών συστημάτων (δομή, θεσμική εξέλιξη, χρηματοδότηση, αξιολόγηση εκπαιδευτικών & μαθητών και αναλυτικά προγράμματα), και κυρίως εκείνων που αφορούν τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η οπτική που υιοθετείται είναι κυρίως κοινωνιολογική και δίνεται έμφαση σε εκείνους τους παράγοντες χάραξης εκπαιδευτικής πολιτικής που οδηγούν, είτε στη 'σύγκλιση' και 'ομογενοποίηση', είτε στην 'απόκλιση' και 'διαφοροποίηση', πάντα σε σχέση με το διεθνές πολιτικο-οικονομικό περιβάλλον.

Νομικό πλαίσιο και θεσμοί της Εκπαίδευσης

Στο μάθημα αυτό μελετάται το νομικό πλαίσιο λειτουργίας του ελληνικού --κατά πρώτο λόγο-- εκπαιδευτικού συστήματος και τους βασικούς θεσμούς που το συναπαρτίζουν. Το πλαίσιο αυτό συνδέεται άρρηκτα με την ίδια της ιστορική ανάπτυξη του ελληνικού κοινωνικο-οικονομικού σχηματισμού, καθώς και με τον ιδιαίτερο ρόλο που διαδραμάτισε και διαδραματίζει το Κράτος και οι μηχανισμοί του. Μελετώνται βασικά νομικά κείμενα (Νόμοι, Προεδρικά Διατάγματα, Υπουργικές Αποφάσεις, Ερμηνευτικές Εγκύκλιοι κλπ.) που αποτελούν τη βάση λειτουργίας όλων

των βαθμίδων του δημόσιου εκπαιδευτικού συστήματος, και γίνεται προσπάθεια να αντιστοιχιστούν με ανάλογες εξελίξεις στην ελληνική κοινωνία των τελευταίων δεκαετιών.

Σχεδιασμός και Υλοποίηση Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης: η περίπτωση του ολοήμερου σχολείου

Στο μάθημα αυτό γίνεται μια επισκόπηση των βασικών εννοιών, μορφών και λειτουργιών των *ολοήμερων* σχολείων στη διεθνή, και ειδικότερα στην αγγλόφωνη βιβλιογραφία. Αναλύονται δύο διεθνώς γνωστοί τύποι ολοήμερων προγραμμάτων: (1) αυτά που αποτελούν *ολοκληρωμένα εκπαιδευτικά προγράμματα*, με ενοποιημένο και συνεχές ωρολόγιο και αναλυτικό πρόγραμμα, και (2) αυτά που αποτελούν *επί μέρους παρεμβάσεις* με μέτρα προσθήκης ωραρίου και μαθημάτων ή/και δραστηριοτήτων σε συμβατικά σχολικά προγράμματα. Εξετάζονται η εξέλιξη των ολοήμερων σχολείων στην Ελλάδα σε σχέση με το άμεσο διεθνές περιβάλλον της, που είναι οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και συγκρίνονται οι φορείς και οι διαδικασίες υλοποίησης μορφών ολοήμερων προγραμμάτων. Στη συνέχεια, εξετάζονται οι στόχοι και οι λειτουργίες των ολοήμερων προγραμμάτων, όπως καταγράφονται στη βιβλιογραφία. Τέλος, γίνεται ανασκόπηση και αποτίμηση των εναλλακτικών μορφών ολοήμερων προγραμμάτων που έχουν λειτουργήσει κατά την τελευταία δεκαετία στην Ελλάδα, και αναδεικνύονται συγκεκριμένες προτάσεις άσκησης Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

Φύλο και Εκπαίδευση (διαζώσης και από απόσταση)

Το μάθημα, μέσα από μια διαθεματική προσέγγιση, εντάσσει τη διάσταση του 'φύλου' στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αφού γίνεται μια εκτενής αναφορά στις θεωρητικές προσεγγίσεις για τις διαφορές των δύο φύλων, επιχειρείται μια ιστορική αναδρομή της ανάπτυξης των γυναικών στους κοινωνικούς μετασχηματισμούς της Βιομηχανικής και Μετα-βιομηχανικής Εποχής, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Κατόπιν, συνοψίζεται η σύγχρονη έρευνα για το 'φύλο' στην εκπαίδευση. Τέλος, γίνεται επικέντρωση της οπτικής ματιάς στην ελληνική πραγματικότητα, όπου εξετάζεται η εκπαιδευτική και επαγγελματική θέση των γυναικών, και ιδιαίτερα των εκπαιδευτικών.

Φύλο και Απασχόληση (δια ζώσης και από απόσταση)

Εξετάζεται η διάσταση του φύλου στην αγορά εργασίας. Συγκεκριμένα σκιαγραφείται η παρουσία της γυναίκας στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό με αναφορά στη διεθνή, ευρωπαϊκή και ελληνική πραγματικότητα. Γίνεται ανάλυση του φαινομένου της στερεότυπης κατηγοριοποίησης των επαγγελματιών σε ανδρικά και γυναικεία και των συνεπειών της κατηγοριοποίησης στις αμοιβές. Διερευνάται η παρουσία της γυναίκας σε συγκεκριμένους, παραδοσιακά ανδροκρατούμενους επαγγελματικούς χώρους και κυρίως στο χώρο της διοίκησης/ διαχείρισης και λήψης αποφάσεων.

Φύλο και Πολιτισμός (δια ζώσης και από απόσταση)

Στο συγκεκριμένο μάθημα, αφού εισάγονται οι γνωστότερες επιστημονικές θεωρίες για τον πολιτισμό και τα πολιτιστικά συστήματα, διερευνάται – μέσα από τη φεμινιστική οπτική – ο τρόπος δόμησης του (των) πολιτισμού (ων) με βάση κυρίως την ανδρική εμπειρία, η συμβολή στη διαδικασία αυτή της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφικής σκέψης, οι εσωτερικές διαιρέσεις και ιεραρχίες των πολιτισμικών

συστημάτων και ιδιαίτερα η έμφυλη διάστασή τους κλπ. Ακόμα προσεγγίζονται και αναλύονται θέματα που απασχολούν τη φεμινιστική επιστήμη, όπως λ.χ. η σημασία της χρήσης της αναλυτικής κατηγορίας «κοινωνικό φύλο» (gender) στις νέες προσεγγίσεις του πολιτισμού και της προσπάθειας που βρίσκεται σε εξέλιξη για να γίνουν «ορατές» οι γυναίκες στο πλαίσιο του, το ζήτημα της «ψευδούς συνείδησης» των γυναικών, η στάση κορυφαίων φιλοσόφων ιστορικών κλπ απέναντι στη γυναικεία υποτέλεια, η σχέση «λόγιου» - «λαϊκού» πολιτισμού από τη σκοπιά του φύλου, τα ζητήματα των πολιτιστικών προϊόντων των γυναικών, το αίτημα για τη μετατροπή της ιστορίας (και του πολιτισμού) σε πεδίο ανθρωποκεντρικό, πεδίο «κοινωνικής συγκρότησης» μέσα από τη συνδιαλλαγή του αρσενικού με το θηλυκό ον και, εν τέλει, πεδίο κοινωνικό – πολιτισμικής κατασκευής των κοινωνικών ρόλων των φύλων κ.α.

Φύλο, Θετικές Επιστήμες και Νέες Τεχνολογίες (δια ζώσης και από απόσταση)

Το μάθημα χωρίζεται σε τέσσερις ενότητες κατά τις οποίες γίνεται συζήτηση των στάσεων απέναντι στις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ), της διάστασης του φύλου στις φυσικές επιστήμες και τα μαθηματικά, καθώς και της αρχής ότι οι έννοιες «φύλο» και «τεχνολογία» είναι ιστορικο/κοινωνικές κατασκευές. Οι φοιτητές εκτίθενται σε κείμενα, ερευνητικά ευρήματα και καλλιτεχνικές δημιουργίες, μέσα από τις οποίες ευαισθητοποιούνται σε θέματα όπως η τεχνοφοβία, η έμφυλη σχέση με την τεχνολογία, ο ρόλος του σώματος και του φύλου στη διαμόρφωση των αντιλήψεων γύρω από τα φύλα κ.ο.κ. Η αξιολόγηση των φοιτητών είναι συνεχής και πραγματοποιείται μέσα από σύντομες γραπτές εργασίες στα παραπάνω θέματα.

Φύλο και Οικογένεια (δια ζώσης και από απόσταση)

Στο μάθημα αυτό εξετάζεται η διάσταση του φύλου στην οικογένεια διαχρονικά αλλά και στη σύγχρονη εποχή. Συγκεκριμένα δίνεται έμφαση στις κοινωνικές και πολιτισμικές αλλαγές που συντελούνται σε κοινωνίες όπως η ελληνική που περνά με σχετική καθυστέρηση σε σχέση με άλλες δυτικές κοινωνίες από παραδοσιακές σε σύγχρονες κοινωνικές δομές. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να συνυπάρχουν παραδοσιακές και σύγχρονες αντιλήψεις σε θέματα που αφορούν προσδοκώμενες συμπεριφορές και αποδεκτά πλαίσια συμπεριφοράς για άνδρες και γυναίκες. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο συχνά δημιουργούνται εντάσεις. Γίνεται ανάλυση του πώς οι γενικότερες κοινωνικές αλλαγές που παρατηρούνται και σχετίζονται κυρίως με την έξοδο της γυναίκας στην αγορά εργασίας και τη συνεχή χειραφέτησή της σε παραδοσιακά ανδροκρατούμενους επαγγελματικούς και κοινωνικούς χώρους επιδρά και διαφοροποιεί τη δομή της σύγχρονης οικογένειας, τους ρόλους των μελών της οικογένειας και ιδιαίτερα της γυναίκας καθώς και τις ευρύτερες λειτουργίες της σημερινής οικογένειας.

Φύλο και Πολιτική (δια ζώσης και από απόσταση)

Σκοπός του μαθήματος είναι: α) να αναδείξει τις διαφορετικές πλευρές της σχέσης των γυναικών με την πολιτική στις Δυτικές κοινωνίες και β) να αναλύσει τους τρόπους που οι γυναίκες ξεπέρασαν την κατάσταση αποκλεισμού από τα κοινά και οδηγήθηκαν στην ενεργό πολιτική συμμετοχή. Στα πλαίσια του μαθήματος αναλύονται έννοιες που προσδιορίζουν όχι μόνο την γυναικεία πολιτική παρουσία αλλά γενικότερα. τους όρους συγκρότησης του δυτικού πολιτικού συστήματος Ο καταμερισμός εργασίας, η κοινωνία των πολιτών, η πατριαρχία, το φεμινιστικό κίνημα

και οι συνέπειες τους στην άσκηση πολιτικής εξουσίας βρίσκονται στο επίκεντρο του μαθήματος. Ακόμη το μάθημα προσφέρει την απάντηση και την ερμηνεία της πολιτικής θεωρίας για το πρόβλημα της άνιση συμμετοχής ανδρών και γυναικών στο δημόσιο χώρο. Επίσης δημοσιοποιεί τα αποτελέσματα στατιστικών ερευνών όπου η γυναικεία παρουσία στην πολιτική εμφανίζεται ποσοτικά.

Φύλο και Σεξουαλικότητα (δια ζώσης και από απόσταση)

Στο συγκεκριμένο μάθημα διερευνάται η ανθρώπινη *σεξουαλικότητα* από την βιολογική, ψυχολογική, κοινωνική, οικονομική και πολιτισμική της σκοπιά. Μελετάται η συμβολή της στον εξανθρωπισμό του ανθρώπινου είδους, η ανάγκη της για τον/την “Άλλο/η”, η κοινωνική και η κοινωνικοποιημένη της διάσταση που προκύπτει ακριβώς απ’ αυτή της την “ανάγκη”, ο τρόπος που αντιμετωπίστηκε στη διάρκεια της ιστορικής εξέλιξης από τις διάφορες κοινωνίες, τα θρησκευτικά, τα πολιτικοοικονομικά και κλπ συστήματα, καθώς και το πώς διαμεσολαβείται από τις αξίες ενός πατριαρχικού κόσμου. Γίνεται προσπάθεια, τέλος, να αποσαφηνισθεί το πώς ένα σύστημα προερχόμενο από βιολογικούς καταναγκασμούς (αναπαραγωγή) αποτέλεσε ένα σύστημα κοινωνικής ασυμμετρίας. Πως συνέβη δηλ. και η σεξουαλικότητα της μισής ανθρωπότητας (των γυναικών) συνδέθηκε τόσο στενά με κοινές πραγματικότητες έξω απ’ αυτή (κοινωνικού, θρησκευτικού, ηθικού, οικονομικού περιεχομένου) και πώς επάνω της ασκούνται εξουσιαστικά παιχνίδια, αντί να βρίσκεται με τη σεξουαλικότητα της άλλης μισής ανθρωπότητας (των ανδρών) σε διαλεκτική αλληλεξάρτηση όπου δεν θα μπορούσε η μία να γίνει κατανοητή χωρίς την άλλη. Στο πλαίσιο του μαθήματος παρουσιάζονται η μεθοδολογία της έρευνας γύρω από την σεξουαλικότητα και οι σημαντικότερες έρευνες γύρω από το σεξ διεθνώς.

Φύλο και Γλώσσα-Επικοινωνία (δια ζώσης και από απόσταση)

Στόχος του μαθήματος είναι, πρώτα από όλα, η μελέτη της γλώσσας ως κοινωνικού και πολιτισμικού φαινομένου, με βάση την Κοινωνιογλωσσολογία. Επιπροσθέτως, εξετάζεται η σχέση σχέση γλώσσας και προσωπικής, και κατ’ επέκταση, σεξουαλικής ταυτότητας. Ταυτοχρόνως, μελετάται η *επικοινωνία* ως μια διαδικασία που φέρει –εν δυνάμει–πολλαπλές κοινωνικές συμπαράδηλώσεις, και αναπαράγει, εν πολλοίς, ήδη υφιστάμενες διαφυλικές ανισότητες, που παραπέμπουν, με τη σειρά τους, σε γενικότερες εξουσιαστικές δομές.

Φύλο και Λογοτεχνία και Θέατρο (δια ζώσης και από απόσταση)

Το μάθημα αποσκοπεί στη μελέτη του «γυναικείου ρόλου», ως δημιουργού και ως δημιουργήματος, μέσα από την Ελληνική Λογοτεχνία και το Θέατρο, διαχρονικά, από την κλασική περίοδο της αρχαίας Ελλάδας έως τη σύγχρονη εποχή. Στην πρώτη περίπτωση, της δημιουργού, διερευνάται ο κοινωνικός ρόλος της γυναίκας υπό το πρίσμα της ισχύουσας ή μη «ισότητας των δύο φύλων», δηλαδή σε σχέση με τους ομότεχνους άνδρες. Στη δεύτερη περίπτωση, του δημιουργήματος, εξετάζεται ο ποιητικώς διαμορφωμένος ρόλος της γυναίκας, όπως έχει καταγραφεί ανά τους αιώνες μέσα από τα έντεχνα -λογοτεχνικά και δραματικά- κείμενα.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ

ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ-ΣΟΡΩΝΙΑΤΗ ΧΡΥΣΗ

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Γνωστικό Αντικείμενο

Κοινωνικοποίηση του Παιδιού: Θεσμοί και Διαδικασίες

Σπουδές

Διδακτορικό (Ph.D.) στην Κοινωνιολογία, University of Chicago, Μεταπτυχιακό Δίπλωμα (M.A.) στις Κοινωνικές Επιστήμες, University of Chicago και Πτυχίο (B.A.) στην Κοινωνιολογία, Trinity College.

Ερευνητικά και Διδακτικά Ενδιαφέροντα

- Κοινωνικοποίηση
- Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης
- Αποκλίνουσα Συμπεριφορά
- Κοινωνιολογία της Οικογένειας και του Φύλου
- Εκπαιδευτική Πολιτική και Νέοι Θεσμοί στην Εκπαίδευση.

ΦΩΚΙΑΛΗ ΠΕΡΣΑ

Λέκτορας

Γνωστικό Αντικείμενο

Διαστάσεις Κοινωνικής και Οικονομικής Ανάπτυξης στην Εκπαίδευση

Σπουδές

- Διδακτορικό (Ph.D.) στην Οικονομική Επιστήμη, University of Dundee (UK),
- Μεταπτυχιακό Δίπλωμα (M.Sc.) στις Κοινωνικές Επιστήμες, University of Southampton (UK)
- Πτυχίο του Οικονομικού Τμήματος της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ερευνητικά και Διδακτικά Ενδιαφέροντα

- Κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη και εκπαίδευση
- Αειφόρος ανάπτυξη, αναπτυξιακός σχεδιασμός και εκπαίδευση
- Οικονομο-τεχνικές προσεγγίσεις στην εκπαίδευση
- Οικονομία της Εκπαίδευσης
- Οικονομικές διαστάσεις νέων θεσμών εκπαίδευσης

- Οργάνωση- διοίκηση σχολικών μονάδων
- Αγορά εργασίας –φύλο - εκπαίδευση

ΓΟΥΒΙΑΣ ΔΙΟΝΥΣΗΣ

Λέκτορας

Γνωστικό Αντικείμενο

Εκπαιδευτική Πολιτική

Σπουδές

- Διδακτορικό στις Παιδαγωγικές Επιστήμες, University of Manchester, School of Education.
- Master in Education, University of Manchester, School of Education.
- Πτυχίο Κοινωνιολογίας από το Πανεπιστήμιο Κρήτης, Τμήμα Κοινωνιολογίας.

Ερευνητικά Ενδιαφέροντα

- Ανισότητες στην Εκπαίδευση
- Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης
- Φύλο και Εκπαίδευση
- Εκπαίδευση και Αγορά Εργασίας
- Εκπαίδευση και Τεχνολογία
- Εκπαίδευση και Κοινωνικός Αποκλεισμός
- Αναλυτικά Προγράμματα και Κυρίαρχες Ιδεολογίες
- Οικονομικές προσεγγίσεις στην εκπαίδευση

ΒΡΥΩΝΙΔΗΣ ΜΑΡΙΟΣ

Διδάσκων Π.Δ. 407/80

Γνωστικό Αντικείμενο

Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης

Σπουδές

Διδακτορικό (Ph.D.) στην Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης, Institute of Education- University of London, Μεταπτυχιακό Δίπλωμα (M.A.) στην Κοινωνιολογία με διάκριση, University of Essex, Πτυχίο στην Κοινωνιολογία, Πάντειο Πανεπιστήμιο Πολιτικών και Κοινωνικών Επιστημών και Πτυχίο δασκάλου, Παιδαγωγική Ακαδημία Κύπρου.

Ερευνητικά και Διδακτικά Ενδιαφέροντα

- Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης
- Κοινωνιολογία της Οικογένειας
- Μεταμοντερνισμός και Εκπαίδευση
- Εκπαιδευτικές επιλογές και επαγγελματικές φιλοδοξίες
- Νέες μορφές εκπαίδευσης
- Μεθοδολογία έρευνας
- Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας